

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

1. Answer in **two to three** sentences :- (2 marks each) 20
- Define International law.
  - Give two objectives of WHO.
  - What do you mean by non-intervention ?
  - What are the attributes of a state ?
  - What is jus-cogens ?
  - What do you mean by Agenda 21 ?
  - What is Pacta Sunt Servanda ?
  - What is asylum ?
  - State any two rights of aliens.
  - What is right to development ?
2. Write short notes :- (any **four**) 20
- American Convention.
  - Right to healthy environment.
  - Convention on Rights of Children, 1989.
  - International labour organisation.
  - UNESCO
  - Universal declaration of Human Rights.
3. Solve any **two** :- 12
- In a central jail in India one of the prisoners wrote a letter to Hon'ble Supreme Court about the inhuman conditions of living for the prisoners inside the jail.
    - Write any two rights of prisoners.
    - Write any two landmark cases on the rights of Prisoners.
  - A woman was appointed as a secretary to the Chairman of a company. The Chairman made remarks on her dressing. While on a business meeting he also tried to misbehave with this lady employee.
    - What is sexual harrassment ?
    - Write important provisions relating to sexual harrasment at workplace.
  - As a result of the clashes between East Pakistan and West Pakistan a new state by the name Bangladesh emerged. India became the first state to recognise Bangladesh.
    - What is recognition ?
    - What are the various modes of recognition ?
    - What is the effect of recognition ?

4. Answer any **four** :-

48

- (a) Peaceful settlement of disputes.
- (b) Define treaty. Explain the significance of treaty in governing the relations between the states.
- (c) What is a land locked state ? Discuss the rights and duties of land locked state and coastal state.
- (d) Write the role played by International Court of justice in world peace. Give suitable examples.
- (e) Discuss the important contributions made by Judiciary in upliftment of human rights in India. Give case laws.
- (f) State the important provisions laid down in the constitution for enhancing the position of women in India. Explain with the help of landmark Supreme Court judgments.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

१. खालील प्रश्नांची दोन वाक्यांत उत्तरे लिहा :-

२०

- (अ) आंतरराष्ट्रीय कायद्याची व्याख्या लिहा.
- (ब) डब्ल्यु. एच. ओ. (WHO) ची दोन उद्दीष्टे लिहा.
- (क) अहस्तक्षेप म्हणजे काय ?
- (ड) राष्ट्राचे चार मुख्य घटक लिहा.
- (इ) जस कोगन्स म्हणजे काय ?
- (फ) कार्यसूची - २१ म्हणजे काय ?
- (ग) पॅक्टा सुट सर्वाड म्हणजे काय ?
- (ह) शरण (Asylum) म्हणजे काय ?
- (र) अन्य देशियांना (aliens) दिलेले कोणतेही दोन अधिकार लिहा.
- (ल) विकासाचा अधिकार म्हणजे काय ?

२. टिपा लिहा :- (कोणतेही चार)

२०

- (अ) अमेरिकन अभिसंधी.
- (ब) स्वस्थ पर्यावरणाचे अधिकार.
- (क) मुलांचे अधिकारांबद्दल अभिसंधी १९८९.
- (ड) ILO आंतरराष्ट्रीय श्रमिक संघटना.
- (इ) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग.
- (फ) मानवी अधिकाराचे जागतीक घोषणापत्र.

३. कोणते दोन प्रश्न सोडवा :-

१२

(अ) सेंट्रल जेलमधुन एका कैद्याने माननीय सर्वोच्च न्यायालयाला पत्र पाठविले. या पत्राद्वारे जेलमधे कैद्यांचे अमानवीय जीवन या संदर्भात मजकूर होता.

(i) कैद्यांचे कोणतेही दोन अधिकार लिहा.

(ii) कैद्यांचे अधिकारांसंदर्भात कोणतेही दोन खटले लिहा.

(ब) एका महिलेला सेक्रेटरी म्हणून एका कंपनीत बहाल करण्यांत आले व त्यांना चेअरमन यांनी सेक्रेटरी म्हणून काम दिले गेले. चेअरमन यांनी महिला सेक्रेटरीच्या कपड्यांबद्दल टिका केली. एका कामासंदर्भात बाहेर गेले असता त्यांनी या महिलेसोबत अभद्र व्यवहार केला.

(i) लैंगिक छळवणुकीची व्याख्या लिहा.

(ii) सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या महत्वाच्या दोन मार्गदर्शक अटी “कार्यालयाच्या जागेवर लैंगिक छळ” या संदर्भात लिहा.

(क) पूर्व पाकिस्तान व पश्चिम पाकिस्तान यांच्यामधील तंटा निर्माण झाले. परिणामस्वरूप बांगलादेश या नवीन राष्ट्रीय उगम झाले. बांगलादेश या राष्ट्राला मान्यता देणारे भारत पहिले राष्ट्र झाले.

(i) मान्यता म्हणजे काय ?

(ii) मान्यतेचे वेगवेगळे प्रकार लिहा.

(iii) मान्यतेचे परिणाम लिहा.

४. कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

४८

(अ) तंटा मिटवण्याचे शांततापूर्ण मार्ग.

(ब) “तह” या संदर्भाची व्याख्या लिहा. राष्ट्रांमध्ये संबंध जोपासण्यामध्ये “तह” चे महत्त्व स्पष्ट करा.

(क) जमीन बंदिस्त म्हणजे काय ? जमीन बंदिस्त राज्य व समुद्र किनारपट्टीवरील राष्ट्र यांची हक्क व कर्तव्ये लिहा.

(ड) जागतिक शांततेसाठी आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाची भूमिका स्पष्ट करा. उदाहरण द्या.

(इ) मानवाधिकारांचे स्थान उंचावण्यासाठी न्यायपालिकेनी दिलेले महत्वाचे योगदान केस लॉ च्या मदतीने स्पष्ट करा.

(फ) महिलांचे स्थान बळकट करण्यासाठी भारतीय राज्यघटनेमध्ये दिलेल्या तरतुदी लिहा व सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेले महत्वाचे खटले लिहून स्पष्ट करा.